

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 129/2024
22.01.2026. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Владиславе Милићевић и Весне Мاستиловић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Гордана Михаиловић, адвокат из ..., против тужених ББ из ..., чији је пуномоћник Катарина Вуловић, адвокат из ..., и ВВ из ..., чији је пуномоћник Стана Младеновић, адвокат из ..., ради утврђења, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 6706/20 од 07.04.2022. године, у седници одржаној дана 22.01.2026. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 6706/20 од 07.04.2022. године (у делу којим је потврђена пресуда Вишег суда у Београду П 1736/17 од 04.06.2020. године у ставовима првом, другом, четвртом и петом изреке).

ОДБАЦУЈЕ СЕ, као недозвољена, ревизија тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 6706/20 од 07.04.2022. године (у делу којим је потврђена пресуда Вишег суда у Београду П 1736/17 од 04.06.2020. године у ставу трећем изреке).

ОДБИЈА СЕ захтев тужене ББ за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 1736/17 од 04.06.2020. године, ставом првим изреке, одбачена је тужба у делу којим је тражено да се утврди да износ од 300.000 евра представља заједничку имовину сада покојних ГГ и ДД. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тражено да се утврди да је ништав уговор о купопродаји непокретности закључен између тужене ББ и тужене ВВ од 20.03.2001. године, оверен под Ов 84/01 пред Првим општинским судом у Београду

дана 12.04.2001. године. Ставом трећим изреке, није дозвољено преиначење тужбе (тужбеног захтева). Ставом четвртим изреке, обавезана је тужила да туженој ББ на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 1.029.000,00 динара, са законском затезном каматом од дана стицања услова за извршност одлуке до исплате. Ставом петим изреке, обавезана је тужила да туженој ВВ на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 498.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 6706/20 од 07.04.2022. године, одбијена је као неоснована жалба тужиле и потврђена првостепена пресуда.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужила је благовремено изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужена ББ је дала одговор на ревизију, уз захтев за накнаду трошкова.

Испитујући правилност побијане одлуке у делу којим је потврђена првостепена пресуда у ставовима другом, трећем и четвртим изреке) у смислу члана 399. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 125/04 ... 111/09), који се примењује на основу члана 506. став 1. ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/11 ... 10/23), Врховни суд је нашао да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 9. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности. У поступку пред другостепеним судом није дошло до пропуста у примени или до погрешне примене које од одредаба овог Закона, па нема ни повреде из члана 361. став 1. ЗПП, на коју се ревизијом указује.

Према утврђеном чињеничном стању, отац тужиле сада пок. ДД (преминуо 2005. године) и мајка тужиле сада пок. ГГ (преминула 2014. године) били су у браку од 1957. године све до очеве смрти. Родитељи тужиле су имали пријављено пребивалиште у Немачкој. Правноснажним решењем Другог општинског суда у Београду О 2047/06 од 26.07.2006. године, допуњеним решењима Другог општинског суда у Београду О 2596/06 од 04.08.2006. године и О 2723/06 од 13.09.2016. године, расправљана је заоставштина иза оца тужиле и за наследнике оглашени су мајка тужиле и тужила. Решењем о наслеђивању Основног суда у Новом Саду О 5057/14 од 21.01.2015. године, расправљана је заоставштина иза мајке тужиле и за наследника оглашена овде тужила. Тужила је ступила у ову парницу након смрти своје мајке (која је тужбу поднела 2006. године). За живота, отац тужиле вршио је располагања у корист тужене ББ имовином која се водила на његово име (некретнине) путем уговора о поклону (из 1993. и 2000. године), означавајући је као своју ванбрачну супругу. Дана 20.03.2001. године, тужена ББ купила је од тужене ВВ стан и гаражу у стамбеној згради Београду, у Улици ... (сада Улица ...), за купопродајну цену од 7.050.000,00 динара (уговор о купопродаји непокретности оверен од стране Првог општинског суда у Београду под Ов 84/01 дана 12.04.2001. године). Након тога, тужена ББ укњижила се као власник ових непокретности у ЗКУЛ .. КО Врачар (сада ЛН .. КО Врачар). Према

потврди без датума (уз навођење 2006. године) издатој од стране непарничара ЂЂ, покојни отац тужиље је лично извршио исплату уговорене купопродајне цене по наведеном уговору о купопродаји.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је, ставом првим изреке, одбацио тужбу у делу тужбеног захтева којим је тражено утврђење да износ од 300.000 евра представља брачну тековину сада пок. родитеља тужиље, с позивом на одредбу члана 188. ЗПП (важећег у време подношења тужбе), сматрајући да тужиља нема правни интерес за подношење тужбе у овом делу, без истовременог истицања захтева за чинидбу (захтева за повраћај новца) као предуслова да суд одлучује о захтеву за утврђење. Према ставу првостепеног суда, одсуство правног интереса не оправдава ни истицање захтева за утврђење ништавости уговора о купопродаји стана и гараже закљученог између тужених (са тврдњом да су плаћени новцем стеченим током трајања брака родитеља тужиље којим је искључиво располагао отац тужиље, без сагласности мајке тужиље као своје супруге), с обзиром на то да би се последице евентуалног утврђења његове ништавости односиле искључиво на уговорне стране - овде тужене (члан 104. Закона о облигационим односима), не и на тужиљу.

Првостепени суд је, ставом другим изреке, одбио тужбени захтев за утврђење ништавости предметног уговора о купопродаји с позивом на члан 103. Закона о облигационим односима, јер тужиља није доказала да је закључен противно принудним прописима, јавном поретку и добрим обичајима. Према ставу првостепеног суда, на пуноважност предметног правног посла не би било од утицаја и да су непокретности које су предмет уговора купљене заједничким новцем родитеља тужиље, којим је отац тужиље располагао без сагласности мајке тужиље тако што га је поклонио купцу - овде туженој ББ, с обзиром да би се последице ништавости односиле на уговараче.

Ставом трећим изреке првостепене одлуке није дозвољено преиначење тужбе предложено поднеском тужиље од 06.11.2019. године којим је уз постојећи тужбени захтев, између осталог, тражено и утврђење ништавости усменог уговора о поклону новчаног износа од 300.000,00 евра (који је према наводима тужиље закључен између њеног оца и тужене ББ), с позивом на члан 193. ЗПП (важећег у моменту подношења тужбе), сматрајући да би поступак по преиначеној тужби знатно продужио трајање парнице (покренуте тужбом од 18.07.2006. године). При томе, првостепени суд је био става да то не би било ни целисходно за решење односа између странака, у ситуацији када је овим поднеском, и уз новопостављени захтев за утврђење ништавости предметног усменог уговора о поклону новчаног износа од 300.000,00 евра, поново изостао захтев о дужности на чињење проистекле из евентуалног утврђења права заједничке својине родитеља тужиље на износу од 300.000 евра (постављеног у тужби) и утврђења ништавости предметног усменог уговора о поклону новчаног износа од 300.000,00 евра (постављеног у поднеску којим се врши преиначење тужбе).

Другостепени суд је прихватио овакве разлоге првостепеног суда.

Неосновано се ревизијом побија правилност и законитост побијане другостепене одлуке.

Према члану 188. ЗПП, тужилац може у тужби тражити да суд само утврди постојање, односно непостојање неког права или правног односа или истинитост, односно неистинитост неке исправе (став 1.). Оваква тужба се може се подићи када је то посебним прописом предвиђено, кад тужилац има правни интерес да суд утврди постојање, односно непостојање неког спорног права или правног односа, пре доспелости захтева за чинидбу из истог односа или истинитост односно неистинитост неке исправе, или кад тужилац има неки други правни интерес (став 2.).

Чланом 103. Закона о облигационим односима (ЗОО), прописано да је ништав онај уговор који је противан принудним прописима, јавном поретку и добрим обичајима. Према члану 104. овог закона, у случају ништавости уговора свака уговорна страна је дужна да врати другој све оно што је примила по основу таквог уговора, а ако то није могуће, или ако се природа оног што је испуњено противи враћању, има се дати одговарајућа накнада у новцу, према ценама у време доношења судске одлуке, уколико закон друго не одређује.

Према члану 454. ЗОО, уговором о продаји обавезује се продавац да пренесе на купца право својине на продату ствар и да му је у ту сврху преда, а купац се обавезује да плати цену у новцу и преузме ствар (став 1.). Продавац неког другог права обавезује се да купцу прибави продато право, а кад вршење тог права захтева држање ствари, да му и преда ствар (став 2.). Према члану 455. овог закона, уговор о продаји непокретних ствари мора бити закључен у форми прописаној посебним законом који уређује промет непокретности, под претњом ништавости.

Супротно наводима ревизије, правилно су нижестепени судови закључили да је недозвољена тужба у делу којим је тражено да се утврди да новчани износ од 300.000 евра представља заједничку имовину тужиљиних родитеља због недостатка правног интереса за подношење. Правни интерес постоји када се правни положај тужиоца показује извесним у односу према туженом, а отклањање ове неизвесности оправданим. Међутим, право или правни однос који више не постоји може бити предмет утврђења ако је његово раније постојање основ неког захтева у садашњости. Из наведеног следи да тужба за утврђење има супсидијарни значај у односу на тужбу за чинидбу. То значи да када постоји могућност подношења тужбе ради чинидбе која је доспела у време подношења тужбе, што је овде случај, онда се не може поднети тужба за утврђење. У конкретном случају, и по оцени Врховног суда, уз овако постављени тужбени захтев до закључења расправе пред првостепеним судом изостало је истовремено захтевање доношења одлуке суда о праву тј. дужности тужене на чињење које би из утврђења заједничке својине родитеља тужиље на износу од 300.000 евра настало. Осим тога, тужила није доказала да има правни интерес да суд утврди постојање, односно непостојање неког спорног права или правног односа пре доспелости захтева за чинидбу из истог односа, у смислу цитиране одредбе члана 188. ЗПП.

Правилно је нижестепеним одлукама оцењено да нису испуњени услови за утврђење ништавости предметног уговора о купопродаји. И по оцени Врховног суда, у конкретном случају испуњени су сви законом предвиђени услови за настанак пуноважног уговора који се тичу сагласности воља, предмета, основа и форме. Обавезе

уговорних страна имају допуштени основ који није противан принудним прописима, јавном поретку и добрим обичајима, па нису испуњени услови из чланова 47, 52. и 103. ЗОО за утврђење ништавости уговора о купопродаји, нити је међу уговорним странама постојао неспоразум о правној природи, односно основу обавезе због чега уговор не би настао у смислу члана 63. истог закона. При томе, предметни правни посао садржи неопходне елементе уговора о купопродаји прописане чланом 458. - 466. Закона о облигационим односима, предмет уговора је могућ, допуштен и одређен. Према утврђеном чињеничном стању, предметни уговор о купопродаји сачињен је у законом прописаној форми из члана 9. ставови 1. и 2. Закона о промету непокретности („Службени гласник РС“ бр. 42/98), важећег у време његовог закључења. Супротно наводима ревизије, само по себи порекло новчаног износа којим купац врши исплату купопродајне цене из уговора о купопродаји или предаја од стране неког трећег лица продавцу новчаног износа на име уговорене купопродајне цене у име и за рачун купца нема утицаја на пуноважност закљученог уговора о купопродаји, који обавезује само уговараче.

Осталим ревизијским наводима понављају се сви они наводи који су истицани током поступка, а који су били предмет правилне оцене другостепеног суда.

Из наведених разлога, Врховни суд је одлучио као ставу првом изреке на основу на основу члана 405. став 1. Закона о парничном поступку.

Испитујући дозвољеност изјављене ревизије у делу којим се побија правилност другостепене одлуке којом је потврђено решење садржано у ставу трећем изреке првостепене одлуке којим није дозвољено преиначење тужбе, на основу члана 401. став 2. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“ број 125/04 ... 111/09) Врховни суд је нашао да ревизија у овом делу није дозвољена.

Одредбом члана 412. став 1. ЗПП, прописано је да странке могу да изјаве ревизију и против решења другостепеног суда којим је поступак правноснажно завршен.

Решење којим се не дозвољава преиначење тужбе истицањем још једног или више тужбеног захтева уз постојећи, није решење којим се правноснажно завршава поступак (члан 412. став 1. ЗПП), већ је процесно решење којим се управља поступком (члан 350. у вези члана 193. ЗПП), те ревизија тужиле изјављена против другостепене одлуке у овом делу, у смислу одредбе члана 401. став 2. тачка 5. ЗПП, није дозвољена.

Са напред наведених разлога, на основу члана 404. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

Захтев тужене ББ за накнаду трошкова за састав одговора на ревизију је одбијен, јер нису били нужни за вођење ове парнице, у смислу члана 150. став 1. ЗПП.

На основу члана 161. став 1. ЗПП одлучено је као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Мирјана Андријешвић, с.р.**

За тачност отправака
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић